

Izhaja vsak
meseč na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
frančiškanskih
ulicah,
št. 16.

Gluhonemi morejo tudi ustno napraviti poslednjo svojo voljo.

Dne 11. januarja l. 1875. napravil je gluhonemi Paškval Manzin Ivanovič pred tremi prikladnimi svedoki poslednjo svojo voljo, katero je ob jednem zapisal c. kr. notar. Ker v zadevnem notarskem spisu od 11. januarja 1875, št. 901, ni bilo zadosti jasno naznačeno, se je li c. kr. notar prepričal, da poslednje volje svodoki umejo oporočitelja govorjenje po znamenjih, naperila sta Alojzij in Anton Manzin, zakonita naslednika imenovanega oporočitelja, tožbo pr. 10. januarja 1878, št. 113, proti Dinku in Antoniji Trombi, postavljenima dedičema istega oporočitelja, s katero sta zahtevala, da se za pravico razsodi:

- a) oporoka gluhonemega Paškvala Manzina od 11. januarja 1875, št. 901, pod A. je ničevna;
- b) toženca sta dolžna odstopiti in izročiti tožiteljema zapuščino ranjega Paškvala Manzina s plodovi vred, narastlimi po njegovej smrti.

Z razsodbo od 24. maja 1881, št. 2622, odbil je c. kr. kotarski sod vodnjanski obe zahtevi iz teh le

razlogov:

Tožitelja zahtevata ničevost oporoke pokojnega gluhonemega Paškvala Manzina in izročitev njegove ostaline. Prva zahteva je brez podlage, druga pa je ne samo brez podlage, ampak tudi prezgodnja.

Pred vsem treba je omeniti, da nista tožitelja niti trdila ne, da je že imenovanemu oporočitelju, ko je nastopil petindvajseto leto svoje starosti, bil postavljen skrbnik, zaradi česar mora se domnevati, da je on do smrti svoje bil popolnoma zdrav na umu svojem, ter da ni nobenega zakona, po katerem bi bilo gluhonemim

prepovedano razpolagati s svojim imetjem, bodi si mej živimi, bodi si za slučaj smrti.

Res je sicer, da notarski spis od 11. januarja 1875, št. 901, pod A. nima vseh obraznosti (formalitete), predpisanih po §§. 54 do 65 zakona od 25. julija 1875, št. 75 drž. zak., ker ni v istem spisu z zahtevano odločnostjo izraženo, se je li c. kr. notar prepričal, da so oporoke svedoki poznavali oporočitelja govorenje po znamenjih; ali zaradi take oskodnosti (pomanjkljivosti) izgubi ista listina samo veljavnost javne notarske listine, ter nikakor ne preinačuje pravnega posla, kateri je v istem dokumentu zapisan.

Ker je vsled jednoglasnih izpovedeb vseh treh oporoke svedokov pravno dokazano, da so oni poznavali imenovanega oporočitelja govorenje po znakovih in sicer na toliko, da so mogli nedvojbeno izvedeti iz njegovih znamenj poslednjo njegovo voljo; da je oporočitelj pred njimi tremi, ko so h kratu bili pričujoči, izrekel poslednjo svojo voljo pri polnej zavednosti, preudarjeno, resno in brez vsake sile ravno tako, kakor je zapisana v beležniškej listini pod A. ter da je on, potem ko mu je bila ista listina raztolmačena, pristavil, ker zaradi telesne slaboče ni mogel več pisati, pod isti notarski spis svojeročno znamenje križa, ker ni potrebno, da se mora potrjenje poslednje volje, kakeršno zahteva §. 579 obč. drž. zak., ravno z besedo dogoditi: ker je oporočitelj svoje roke znamenje pristavil na zadevno listino, njemu prebrano, iz česar jasno sledi, da ista listina hrani njegovo poslednjo voljo;

ker poslednja volja, ki ne velja kakor pismena oporoka, pod okolnostmi kot ustna poslednja volja veljavna biti more;

ker je oporočitelj, ki je znal brati in pisati, ki pa zarad onemoglih svojih telesnih močij ni mogel več podpisati listnine, v katerej je izrečena njegova poslednja volja, zamogel z zakonito veljavnostjo pristaviti na-njo svoje roke znamenje, ker ni bilo potrebno, da bi on sam bil isto listino prebral, — moral se je odbiti prvi tožbe zahtevek.

Ker je bil odbit prvi zahtevek, mora se dosledno odbiti tudi drugi in to tem više, ker tožitelja nista niti nastopila ostaline pokojnega oporočitelja, zaradi česar nimata niti pravice do tožbe in ker, ako bi se bila tudi izrekla dedičema po istem oporočitelji, nista dokazala, da sta izpolnila dolžnosti, katere nalaga zakon v

§§. 819, 820 obč. drž. zak. naslednikom, in tudi ne, da je bila njima uprašavna ostavščina prisojena (§. 797, obč. drž. zak.)

Proti tej razsodbi apelirala sta tožitelja za časa. C. kr. višje deželno sodišče tržaško potrdilo je pa z odločbo od 20. avgusta l. 1181, št. 2475, razsodbo prvega sodca, podpiravši svojo odločbo s temi

dovodi:

Z ozirom na razloge prvega sodca in uvaževaje, da gluhonemi, ki morejo upravljati svojim premoženjem, smejo isto prenesti tudi na druge osebe, naj si bode mej živimi, naj si bode na slučaj smrti, ker ne ustanovljuje zakon v tem oziru nikakeršne utesnitve;

uvaževaje, da se mej tem, ko so gledé nekaterih osob, ki stoje pod posebnim varstvom zakona, zapovedane potrebnosti, pod katerimi morejo veljavno napraviti poslednjo svojo voljo (§. 569, obč. drž. zak.) ne nahaja nobena slična zapoved glede gluhonemih osob;

uvaževaje, da zamorejo po tem tacem gluhonemi oporoko napraviti sicer, ako znajo brati in pisati, pismeno v sodišči ali zunaj sodišča, ali pred c. kr. notarjem; a morejo pa tudi izrekati poslednjo svojo voljo pred tremi sposobnimi svedoki, kateri poznajo znamenja, katerih se oni poslužujejo in ki morejo tolmačiti taka govorjenja znamenja ter priobčiti družim osobam gluhonemih namere;

uvaževaje, da je na podlagi enakoglasnih izpovedeb nesumnih svedokov Ivana Sorgarella, Osipa Bettija in Petra Benussija izvestno, da je pokojni gluhonemi Paškval Manzin dne 11. januarja 1875 pred njimi tremi, ko so h kratu bili navzočni, odločno, pri polnej zavednosti, premišljeno, resno in brez vsacega vplivanja izrekel, da hoče izjaviti poslednjo svojo voljo, ter da je potem z znamenji, katera so oni popolnoma umeli, postavil za svoja dva naslednika na jednaka dva dela Dinka in Antonijo, sopročnika (moža in ženo) Trombo;

uvaževaje, da je s tem načinom nedvojbeno dokazana vsebina poslednje volje že imenovanega oporočitelja in veljavnost iste poslednje volje;

uvaževaje, da sta tožitelja, ker sta nadvladana, bila pravično obsojena v povrnitev pravnih stroškov, ter da imata tudi, ker

ni opravičena njih apelacija, nositi apelacijske stroške, — bilo je treba potrditi razsodbo prvega sodca z obsodbo apelantov v povrnitev apelacijskih stroškov (§§. 24., 26. zak. od 24. maja 1874, št. 69, drž. zak.) T.

Kadar ni ustanovljen čas, kedaj da se ima pogodba izpolniti, sme se ta izpolnitev brez nepotrebne odlaganja zahtevati.

S prepodajno pogodbo od 19. januarja 1870, št. 2087 (spisi Švarovi) izročil je Matija Ravbar Matijev svojemu polnoletnemu sinu Ivanu v navedeni pogodbi popisano premakljivo in nepremakljivo premoženje, ter mu je ob enem mej drugim naložil v dolžnost, da ima on svojemu bratu po krvi Osipu v ime očastva väterliche erbsabfertigung) za izobraževanje v šolah plačati 800 gl. Ivan Ravbar Matijev prevzel je očevo*) premoženje z naloženimi dolžnostmi vred. Osip Ravbar Matijev šel je v šole in ker mu brat Ivan ni bil plačal nego 50 gl. na račun omenjenih 800 gl. in ker ni preostatka z lepa plačati hotel, naperil mu je njegov otec kakor zakoniti zastopnik maloletnega upravičenca Osipa Ravbarja tožbo pr. 3. aprila 1872, št. 1198, s katero je zahteval, da ima toženec ml. tožitelju v ime očastva še ostalih 750 gold. s 6°/_o obrestmi vred, od dne dostavljene mu tožbe naprej tekočimi, v štirinajstih dneh pod eksekucijo plačati ter povrniti mu v istem času pod jednako posledico pravdne stroške.

Z rozsodbo od 16. oktobra 1874, št. 3408, uslišal je c. kr. kotarski sod sežanski tožbe zahtevek iz teh le

razlogov:

Obedve stranki sta v tem složni, da je toženec po čl. 3. in 6. prepodajne in ženitne pogodbe od 19. januarja 1870, št. 2087, (spisi Švarovi) pod A., ko mu je namreč njegov otec Matija Ravbar izročil v tej pogodbi popisano premoženje, prevzel dolžnost, da

*) Brkini rabe pravilno besedo „otec“, mestu oče, v vokativu jim se glasi: otče. Pis.

plača svojemu bratu Osipu Ravbarju v ime očastva za izobraževanje v šolah 800 gld.

Ker je iz pravnih spisov izvestno, da se nahaja Osip Ravbar Matijev v šolah, ter da ga je do sedaj vzdrževal z večine njegov otec sam, ker je toženec tožitelju v isto svrho samo s 50 gld. na pomoč priskočil in

uvaževaje, da bi se po čl. 3. omenjenega kontrakta moglo prisiliti toženca, da bi vzdržaval imenovanega svojega brata, ker se je obvezal: dati mu očastva 800 gld. in preskrbeti ga v šolah;

uvaževaje, da je Matija Ravbar, ki mora imeti skrb za to, da njegov sin nastopljene nauke nadaljuje ter da jih tudi dovrši, upravičen kakor otec in zakoniti njegov zastopnik porabiti v to svrhu tudi glavno njegovo premoženje;

uvaževaje, da v navedenej pogodbi ni bil odločen čas, kedaj da se ima pogodba izpolniti ter da se vsled tega na podlagi §. 904 obč. drž. zak. ta izpolnitev precej, to je, brez nepotrebnega odlaganja zahtevati sme, — bilo je treba ne samo popolnoma uslišati tožiteljevega zahtevka glede plateža utožene glavnice, temveč tudi obsoditi toženca v povrnitev pravnih stroškov (§. 398 obč. sodn. reda.)

Proti tej razsodbi apeliral je toženec ter je v apelaciji svoje naročito poudarjal, da bi se ga moglo obsoditi k večjemu, da bi moral plačati utoženih 750 gld. v raznih letnih obrokih. Vsled te apelacije je c. kr. višje deželno sodišče, apelacijo deloma uslišavši razsodbo prvega sodca *) deloma potrdivši, z razsodbo od 14. januarja 1875, št. 5080, za prav spoznalo:

- a) Toženec je dolžan ml. Osipu Ravbarju za izobraževanje v šolah plačati preostanek 750 gld. na podlagi beležniškega kontrakta od 19. januarja 1870, št. 2087; sicer ne v štirinajstih dneh, temveč v dvanajst jednacij letnih obrokih, počenši od tožbinega dne 3. aprila 1872, vsako pojedino rato v štirinajstih dneh po plačilnem dnevu antecipatno in pod eksekucijo s 6% obrestmi vred od že preteklih rat in brez obresti od bodočih rat;
- b) Toženec je dolžan povrniti tožitelju v 14. dneh pod eksekucijo polovico pravnih stroškov v znesku 17 gld. 8 kr.,

*) Tudi ta izraz je navaden v Brkinih.

Opustivši sodbo o apelacijskih stroških podpiralo je to svojo razsodbo s temi-le

nagibi:

Da mora toženec plačati utoženo svoto, je po razlogih prvega sodca dovoljno dokazano. S pravico brani se pa toženec, da ima brez odlaganja plačati utoženih 750 gld. s pripadki vred.

Kedaj da se ima ta dolg plačati, ne ustavnoljuje pogodba pod A. ničesar, in treba je sicer v navzočnem slučaju uporabiti ustanovljenje §. 904 obč. drž. zak., ali ne z onimi posledicami, katere je že njega prvi sodec izvedel.

Po besedah ravno navedenega §. sme se, ako ni ustanovljen odločen čas, kedaj da se mora pogodba izpolniti, ta izpolnitev takoj, to je brez nepotrebne odlaganja zahtevati.

Po samej tožbi in po družih tožitelja navedenjih je izvestno, da ml. Osipu Ravbarju naklonjeni znesek 800 gld., katerega platež je toženec prevzel, je bil odločen za izobraževanje istega maloletnika v naukih. Potreben je torej ta znesek ne na enkrat, temveč v raznih obrokih in tako ima se tudi plačevati.

To se mora v tem slučaju smatrati stališčem, po katerem ima se ustanoviti čas plačila in način plačevanja (§§. 914, 915 obč. drž. zak.), katera mora sodnik odločiti po svojem spoznanji, z ozirom na naravo pravnega posla.

V tem oziru je tudi pogodba pod A. merodajna, ker so od jedne strani premoženja prijemniku glede časa za plačilo družim njegovim sestram naklonjenih dôt zahvaljeni primerni obroci, in ker se tedaj tako odredjenje ne nahaja samo glede ml. tožitelja, kateremu je njegovo očastvo bilo namenjeno k izobraževanju v naukih. Naravno je torej, da se sukcesivna uporaba in primerno plačevanje na obroke zaukaže.

V tem oziru sta tudi obedve stranki složni, da je ml. Osip Raubar, ko je bila tožba naperjena, obiskoval komaj ljudske šole, in tožitelj sam ni ugovarjal, da ima še dokončati gimnazijske in fakultetne studije, katere trajajo, kakor je sploh znano, dvanajst let. Na podlagi teh uvaževanj in ker nista stranki predlagali drugega načina plačevanju, moralo se je odrediti za plačevanje utožene svote dvanajst letnih obrokov in sicer po §. 1418 obč. drž. zak. antecipatno.

Kar se obrestij tiče, mora se omeniti, da niso bile dogovorjene in zaradi tega ni bilo mogoče naložiti tožencu plačila obresti gledé prihodnjih obrokov, pač pa glede preteklih, ker se je začela toženca dolžnost za plačevanje teh obrokov takoj, ko je bila sklenena pogodba pod A. in ker, kakor tolmači on sam pogodbo pod A., ima plačati glavnico v perijodičnih obrokih za studentovanja ml. tožitelja, kar je, razen delnega plateža 50 gld., opustil storiti in moral s tožbo na svojo dolžnost opominan biti.

Sodba gledé pravnih stroškov opira se na §. 25, zakona od 24. maja 1874, št. 69, drž. zak.

Vsled tožiteljeve revizije spremenilo je c. kr. najvišje sodišče z določbo od 2. decembra 1875, št. 9481, razzodbo c. kr. višjega sodišča ter popolnoma potrdilo razzodbo prvega sodnika pridruživši svojej razzodbi te-le

r a z l o g e :

S pogodbo od 19. januarja 1870 pod A. izročil je Matija Ravbar v istej pogodbi navedeno premoženje svojemu polnoletnemu sinu Ivanu Ravbarju in (tudi) pod pogojem, da ima le ta plačati svojemu bratu Osipu za preskrbljevanje v naukih 800 gld.

Ivan Ravbar, katerega toži njegov oče v imenu svojega sina Osipa s tožbo pr. 3. aprila 1872, št. 1198, zastran plačila ostalih 750 gld. s pripadki vred, podpisal je omenjeno pogodbo, ter je po tem tacem prevzel premoženje in vse dolžnosti, ki so mu bile ob jednom v izpolnitev naložene.

Za izpolnitev svoje dolžnosti ni si toženec izgovoril v pogodbi nobenega časa, in zaradi tega more se po §. 904 obč. drž. zak. tem više precej k izpolnitvi prisiliti, ker nikedo ni mogel naprej vedeti, ako in na koliko bode upravičeni Osip Ravbar naukov se oklenil, in tudi ne, ako bode voljan in sposoben pričete nauke nadaljevati; in ker bi vrhu tega toženec, ki uživa z obvezanostmi obloženo premoženje neizpolnivši prevzetih dolžnosti nezakonito obogatil se na škodo svojemu bratu Osipu.

Na podlagi teh in družih stvarnih in zakonitih razlogov prvega sodnika bilo je treba razzodbo apelacijskega sodišča predrugačiti ter popolnoma potrditi razzodbo prvega sodnika.

T.

Skrajšana pravda zaradi povrnitve zemljišč.

S pogodbo od 16. junija 1864 prodal je Blaž Namar del zemljišča „Skalabon“ Andreju Volku, drugi del istega zemljišča pa Andreju Jakončiču, ki je tako pridobljen svet zopet Josipu Gaspariniju prodal.

Josip Gorjup je potem s pogodbama od 14. marca in 5. maja leta 1868 oba dela omenjenega zemljišča od Andreja Volka in Josipa Gasparinija, in sicer nepogojno, kupil.

Glede zemljiščenega Andreju Volku prodanega dela pridržal si je bil prodajalec Namar pravico, isti v dveh letih zopet kupiti, in trdi, da je bil ta (rešilen) čas po preteku dveh let z ustno pogodbo od 24. aprila 1868 tako zdaljšan, da tedaj ni bil še pretekkel, ko si je Josip Gorjup pridobil omenjeni svet. — Konečno je Josip Gorjup s pismom od dne 12. maja 1868 napravljenim Mariji, ženi Blaža Namarja dovolil — in ona je izrečno sprejela dovoljenje, da ima njena družina pravico po Blaži Namarji prodano in po Gorjupu od Andreja Volka pridobljeno zemljišče v 15. letih proti povrnitvi 700 gld. od že mnogo omenjenega Josipa Gorjupa nazaj kupiti.

Ker se je pa Josip Gorjup po preteku 3. let obotavljal kupljeni del zemljišča Mariji Namar nazaj prodati, ga je ona in Blaž Namar z vlogo od 30. septembra 1871, št. 4087, na to pri c. kr. okrajnej sodnji v Kanalu tožila; a sodnja je tožbo z rzsodbo od 2. oktobra 1873 odbila.

Razlogi:

Denašnja tožba se naslanja na izrek pod A., v katerem toženec dovoljuje tožnikoma, da smeta v občini Ajba — ležeče, „Skalabon“ imenovano zemljišče, katero si je toženec z notarskimi v Kanalu dne 14. marca 1868, št. 1212, in 5. maja 1868, št. 1242 napravljenimi pogodbami pridobil, v tečaji 15. let od 14. marca leta 1868 počenši — proti povrnitvi 700 gld. od njega nazaj kupiti.

Glede na to, da pravica nazajnega kupa v smislu §§. 1068 in 1070 obč drž. zak. izključljivo samo prodajalecu pripada;

gledè na to, da si toženec zgorej navedenega zemljišča ni od tožnikov nego s pogodbami pod št. 2 in 3 od tretjih oseb pridobil;

gledè na to, da je zemljišče Gorjupu nepogojno v popolno in neomejeno last prodano bilo;

gledè na to, da obseza pismo pod A. neveljavno in neuspešno pogodbo, ker je z obstoječo postavo v nasprotji;

gledè na to, da se ne more ozirati na ono, kar se je v repliki in konečnem govoru trdilo, namreč: da je pogodba pod št. 2 na videz sklenena, da ni kupno-prodajna, ampak samo zajemna v zavarovanje neke terjatve Andreja Volk-a proti tožnikoma;

gledè na to, da se navedene okolnosti z obsežkom pismeno sklenenih pogodeb pod št. 2, 3 in 4 ne zlagajo in

gledè na to, da se tedaj v konečnem govoru ponujeni dokazi kot nepotrebni in nedopustljivi predstavljajo, se je moral tožbe zahtev odbiti. Gledè pravnih stroškov pa se je zaradi posebnosti pravde izreklo, da trpi vsaka stranka svoje.

C. kr. nadsodnija v Trstu pa je potem odločila:

„Toženec Josip Gorjup je dolžan tožnikoma v 14. dneh v „ogib izvršbe povrniti in njima na razpolaganje prepustiti v občini „Ajba ležeče, „Skalabon“ imenovano zemljišče, katero si je z „notarskimi v Kanalu dne 14. marca 1868, št. 1212 in 5. maja „leta 1868, št. 1242 napravljenimi pogodbami pridobil, in sicer „proti poplačilu zneska 700 gld. a. v.“ Gledè stroškov se je potrdila prvosodnijska razsodba.

Razlogi družega sodnika.

Uvaževaje zapopadek pisma pod A., v katerem se je Josip Gorjup veljavno zavezal v tem pismu popisano nepremakljino; ki jo je nekdanj Namarjeva družina posedovala, tej družini povrniti, ako mu v 15. letih 700 gld. poplača; podelivši to pravico tudi Blažu in Mihalju Namarju, ako to plačilo prevzameta;

uvaževaje, da je Marija Namar to obljubo sprejela in da je torej pogodba zanjo veljavna (pravomočna) postala;

uvaževaje, da pogodbe strankam postavo dajejo, dokler niso postavno prepovedane, da se pa o tem tu nikakor govoriti ne da; uvaževaje, da se §. 1070 obč. drž. zak., na kate-

rega se toženi opira, temu ne protivi, kajti v tem §. se ne govori o nazajnem kupu v smislu §. 1068; temveč §. 1070 zabranjuje odkupno pravico le prodajalčevim dedičem in nastopnikom; uvaževaje, da se v tem slučaju — ko bi se tudi hotelo o tej pravici govoriti — hočejo posluževati te pravice prvi pogodniki, to je: oni isti, ki so se pogodbe pod A. udeležili;

uvaževaje, da — kakor hitro Josip Gorjup priznava, da je posestnik in lastnik zgoraj omenjene nepremakljine — ni potrebno vedeti, na kakšen način je pravico do iste pridobil;

uvaževaje, da se udeležitev tožbe po Blaži Namarji ne protivi obsodbi, kajti soditi je, da je tudi on pogodbo pod A. molče sprejel, in uvaževaje, da pogodba, če ima tudi samo za Marijo Namar veljavo, ne premeni s tem nikakor toženčevih dolžnosti — morala je nadsodnija sprejeti apelacijo tožnikov, predrugačiti rzsodbo prvega sodnika in ustreči v tožbi navedenej zahtevi.

Najvišja sodnija potrdila je rzsodbo okrajne sodnije v Kanalu tudi gledè pobotanja stroškov, opustivši odločbo gledè stroškov 2. in 3. sodnije.

Razlogi najvišjega sodišča.

Blaž in Marija Namar tožita: naj se jima zopet proda v občini Ajba pod imenom „Skalabon“ ležeče zemljišče, katero je Josip Gorjup s pogodbami od 14. marca in 5. maja 1868 pridobil. Na podlagi pod A. priloženega pisma od 12. maja 1868 se tudi ni dalo drugače tožiti, ker Josip Gorjup ni v smislu javnega zapopadka rečenega pisma Mariji Namar, njenemu možu Blažu in sinu Mihalju Namarju družega dovolil, nego pravico nazajnega kupa.

Toženec je po zgoraj navedenih pogodbah od 14. marca in 5. maja 1868, pod št. 2 in 3 kupil zemljišče „Skalabon“ od Andreja Volka in Josipa Gasparinija. Od Andreja Volka kupljeni del zemljišča pridobljen je bil s pogodbo od dne 16. junija 1864 pod C. od Blaža Namarja, ki je bil poleg končnega govora prodal drugi del istega zemljišča Andreju Jakončiču, od katerega ga je potem Josip Gasparini kupil.

Tožba soprogov Namar podana je samo proti Josipu Gorjupu, ter se opira na pravico nazajnega kupa, zapopadeno v pogodbi

pod A., ki sta jo Josip Gorjup in Marija Namar dne 12. maja leta 1868 sklenila.

Okoliščina, da si je prodajalec Blaž Namar v kupno-prodajnej pogodbi od 16. junija 1864 pod C. pravico pridržal, Andreju Volku prodani del omenjenega zemljišča v dveh letih nazaj kupiti; da je bil ta odkupni čas — kakor tožnika trdita — zdaljšan, in da dne, katerega je bila pogodba pod št. 2 sklenena, ni bil še iztekel — ne more na rešenje te pravde vplivati, že iz uzroka ne, ker pogodba od 14. marca ne obseza nikakeršnega pristavka, kateri bi utegnil namestovati pomanjkanje vknjižbe, ki je po §. 1070 obč. drž. zak. k izvrševanju odkupne pravice proti nastopniku kupca potrebna. Ker se pa tožba soprogov Namar jedino na izrék Josipa Gorjupa in na pogodbo v pismu pod A. zapopadeno opira, ne more se ozirati na ustno poravnavo, ki se je po trditvi tožnikov dne 28. aprila 1868 sklenila, s katero so se baje vse prepirne reči o dotičnem zemljišči poravnale. Zaradi tega ni sodniku potrebno vedeti: da-li, in kakšno moč zamore imeti navedena poravnava nasproti poznejšim pogodbam.

In ker je po postavi (§§. 1067, 1870 obč. drž. zak.) le prodajalcem prosto pogodbe s pridržanjem odkupne pravice sklepati, tako se ta pravica ni smela dopuščati na korist tožnikoma, ki se nista kot prodajalca udeležila pogodeb pod št. 2 in 3 in tudi ne nasproti tožencu, ki si je kot tretja osoba zemljišče „Skalabon“ pridobil.

Ker nima tedaj tožba soprogov Namar postavne podlage, potrjena je bila razsodba prve sodnije.

Sodnijski stroški I. stopinje so se vzajemno pobotali — opustivši — zaradi posebnosti pravde — določbo gledè stroškov II. in III. stopinje.

Odpuved oskrbovanja premoženja proti soprogu. (§. 1238 o. d. z.)

Navedeni §. pravi, da velja, dokler žena ne nasprotuje, pravna domneva, da je možu, kakor svojemu postavnemu namestovalcu, oskrbovanje svojega premoženja izročila.

Zakonska France J. in Julijana J. sta kupila vsled kupne pogodbe od 8. aprila 1872 posestvo pod urb. št. 308^{1/2} Višnjegorske graščine in sta bila na to posestvo kot solastnika vknjižena.

Gospodarstvo nad svojo polovico tega posestva je prepustila zakonska Julijana J. svojemu možu Francetu J. —

Julijana J. je, zapustivši svojega soproga, vložila pri c. kr. okrajnej sodnji L odpoved (Aufkündigung) s pristavkom, da hoče od 1. julija 1881 naprej sama svojo polovico skupnega posestva oskrbovati. —

Imenovana sodnija je z odlokom od 29. maja 18881, št. 4930, prepis odpovedi vročila nasprotniku Francetu J.; in ta je pravočasno vložil proti temu utečaj (rekurz). —

C. kr. nadsodnija graška je pa ta utečaj z odločbo od 22. junija 1881, št. 7316 s tem pristavkom odbila, da kot odpoved zapisana izjava Julijane J., — da hoče odvzeti soprogu gospodarstvo nad svojim premoženjem — ne vpliva nikakor na pravice, katere veljajo mej zakonskima glede uprave imovine.

Pravda za bleško jezero.

II.

Kakor smo že povedali, potrdila je c. kr. nadsodnija v Gradci prvosodnijsko razsodbo. Razlogi dotične nadsodnijske odločbe od 27. julija 1880, št. 5591 se glasé:

Pri potrditvi v apelacijo dejane razsodbe sklicuje se nadsodnija v bistvo na prvosodnijsko utemeljenje, ter dostavlja samo še naslednje.

S tem, da je višja upravna oblast certifikat okrajnega glavarstva pod G. ad I. uničila in pokončala, ni še dokazano, da bleško jezero ne spada mej oddelke bleške graščine, in da je deželne sodnije odlok od 22. junija 1872, št. 3368 pod A. ad I. brez pravne veljave. C. kr. ministerstvo poljedeljstva ni kompetentno, da bi kot upravna oblastnija sodilo o lastninskih vprašanjih.

Če je tedaj isto ministerstvo v svojem ukazu od 17. junija leta 1875, št. 5267 pod Gg. ad I. izreklo, da Viktor Ruard s

svojimi dokaznimi pripomočki svoje lastninske pravice do bleškega jezera dokazal ni, in da se mora zategadelj to vodovje smatrati za „javno blago“ po §. 3 zakona od 30. maja 1869, št. 93 drž. zak., tako s tem ministerskim izrekom kratko malo ni dokazano, da je bleško jezero v istini tudi „javno blago“.

Iz okoliščin, da so po izpovedbi nekaterih prič mnogovrstne osebe bleško jezero in njega obrežje na ta ali oni način uporabljemale, pa se ravno tako malo sklepati da, da je to jezero javno blago, ker se premnogokrat pripeti, da se privatna lastnina po tretjih osebah uporablja, ne da bi vsled tega lastnik, ki to uporabo molče dopušča, izgubil svojo lastninsko pravico.

Ker se tiče v apelacijskej pritožbi izrečenega opomina, da se je v prvej razsodbi izrečeni dokaz prič popolnoma ignoriral, mora se zavrniti na določila §. 2 v dvornem dekretu od 22. junija leta 1835, št. 42. justične zbirke zakonov.

Gledè zneska toženemu prisojenih sodnijskih stroškov omenja se, da je ta znesek, iz ozira na imenitnost pravde, na obseg pravnih spisov in prilog, in na svoto plačil v gotovini stvari primeren. Tudi se dostavlja, da so v tem znesku obseženi tudi stroški pričevanja.

Razsodba o apelacijskih stroških opira se na §§. 24 in 26 zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak.

C. kr. finančna prokuratura vložila je proti tej odločbi izvanredno revizijsko pritožbo; o osodi te pritožbe bodemo v svojem času poročali.

Notranje nasprotje v razsodbi prve sodnije prouzročuje ničevnost §. 281. št. 5 kaz. pr. reda. Ali je mogoč poskus pri hudodelstvu težkega telesnega poškodovanja?

J. S. podal se je s svojim bratom v noči od 11. do 12. oktobra m. l. pred hišo Ane M. v Rovtah in je psoval njeno hčer močno razbijaje po hišnih vratih. Ropot privabil je nezakonskega sina Ane M., imenom Križaja, in hči M., katera sta na podstrežji one hiše ležišče imela, v stanico pri tleh. Križaj odpre okno in opomina

fanta, da naj mirujeta. Tu vrže J. S. kamen skozi to okno v stanico, da bi, kakor je sam potrdil, Križaja poškodoval, zadene pa ž njim za njim stoječo M. tako močno nad desnim očesom, da skoraj koj potem v medlevico pade. Zdravniki so konštatirali na njej težko poškodovanje, vsled katerega je bila bolna in zadrževana pri svojem poklici več nego 20 dni. Zatožba državnega pravdnika glasila se je na hudodelstvo poskušanega težkega telesnega poškodovanja po §§. 8 in 155 lit. a. kaz. zak. gledè M.—e—; potem na prestopok proti varnosti življenja po §. 335 kaz. zak. gledè Križaja. — Ljubljanska c. kr. deželna sodnija je J. S—a sicer oprostila zgoraj omenjenega hudodelstva po §. 259 št. 3 k. zak., a obsodila ga je poskušanega težkega telesnega poškodovanja po §§. 8 in 152 in prestopka proti varnosti življenja po §. 335. — V razsodbi se je izreklo, da je J. S. s tem, da je kamen s hudobnim namenom vrgel, čin izvršil, kateri bi bil lahko prouzročil istinit uspeh, tako da je izvršenje hudodelstva samo po slučajih izostalo.

Sovražen namen, glasi se v razsodbenih razlogih, razvida se iz pripoznanj zatoženčevih, kakor tudi iz kakovosti rabljenega orodja; in akoravno je nameravani uspeh izostal, vender je zatoženec izvršil čin, kateri bi bil lahko prouzročil hudodelstvo, tako, da je hudodelstvo le po slučajih izostalo.

Sodnija se vender ni mogla prepričati, da je zatoženec v hudobnosti nameraval, da bi kak izmej v §. 152 kaz. zak. navedenih težkih uspehov prouzročil; sodnija je namreč pripoznala, da je zatoženec hudodelstvo, katerega se obdolžuje, sploh s hudobnim namenom učinil. Proti tej razsodbi upoložil je državni pravdnik pritožbo ničevnosti opiraje se na §. 281 št. 5 in 10 kaz. zak., ker razsodba sodnije sama sebi nasprotuje in ker uzroki te razsodbe nasprotujejo dejanjem, katera so kot sodniji dokazana veljala; potem, ker ni mogoč poskus težkega telesnega poškodovanja po §§. 8 in 152 kaz. zak. —

Pri javnej obravnavi, katera je bila o tej zadevi pod predsedništvom dvor. svet. viteza Achbauerja dné 7. junija 1880 pred c. kr. kasacijkim dvorom, omenjal je glavni prokurator dr. pl. Liszt mej drugim: „Ako se razsodba in razsodbini uzroki deželne sodnije „ljubljske natanko pretehtajo, razvidi se, da deželna sodnija zatožena ne obdolžuje samo hudobnega namena, katerega je sklepala iz „njegovih pripoznanj in iz kakovosti rabljenega orodja, ampak da je

„bila tudi mnenja, da je zatoženec kamen vrgel v namenu, da bi „poškodoval Križaja na zdravji, tako da bi bil bolan ali zadržan „od svojega poklica najmenj 20 dni ali da bi ga težko poškodoval. „Glasi se v rabsodbenih razlogih odločno: ako ravno je name- „ravani uspeh izostal.“

Kakšen je bil ta uspeh? Deželna sodnija sicer na to vprašanje ne odgovarja; le toliko je gotovo, da uspeh ni bil samo slučajen, ampak da je zatoženec hotel gotov uspeh doseči s tem, da je kamen vrgel. — Iz naslednjega stavka v uzrokih rabsodbe: „Zatoženec je izvršil čin, kateri bi bil lahko prouzročil istinito „hudodelstvo, tako da je hudodelstvo samo po slučaji izostal“, — razvida se brez težav, kak uspeh da je zatoženec po mnenji deželne sodnije nameraval. Ona je imela sploh le hudodelstvo težkega telesnega poškodovanja pred očmi ter zaznamovala razen tega še §. 152 kaz. zak. kot mesto zakona, ki se sme na ta čin uporabiti. —

Hudodelstvo, kojega istiniti uspeh bi bil zatoženčev čin prouzročil in kojega izvršenje je samo po slučaji izostal, je tedaj brezdvomno hudodelstvo §. 152 kaz. zak.

Bistvo tega hudodelstva pa leži v nastopu tam zaznamovanega uspeha. Ako tedaj deželna sodnija pravi, da je zločinec uspeh nameraval, da je čin izvršil, kateri bi bil lahko prouzročil ta uspeh, da pa je uspeh le po slučaji izostal; ako ima dalje pri tej izvršitvi le hudodelstvo §. 152 kaz. zak. v misli, sledi iz tega, da je zatoženec po mnenji prve sodnije prouzročitev kakega v §. 152 kaz. zak. zaznamovanih uspehov nameraval. Takoj v prihodnjem odstavku rabsodbenih razlogov pa pravi deželna sodnija: „sodnija se vender „ni mogla prepričati, da je zatoženec hudobno nameraval, da bi „kak v §. 152 kaz. zak. navedenih težkih nasledkov prouzročil.“

Kar je deželna sodnija ravno prej izgovorila kot svoje prepričanje v trdilnem pomenu, izreka skoraj koj potem kot svoje prepričanje v nikavnem pomenu. Nasprotje je jasno. In to nasprotje zadeva stvari, od katerih je mnogo zavisno. (§. 281 št. 5 kaz. z.) Kajti izrek o tem, s katerim namenom da je zločinec ravnal, veljal je do sedaj redno kot del glavne stvari.

Tudi uzrok ničevnosti §. 281 št. 10 je tu. Kajti, ako bi nam moralo kot dokazano veljati, da zatoženec ni imel namena, kateri v §. 152 kaz. zak. navedenih uspehov prouzročiti, potem

se ta čin tudi ne sme jemati kot poskus težkega telesnega poškodovanja po §§. 8 in 152 kaz. zak., ker poskus tega zločina, kakor se je tu mnogokrat že obravnavalo in se z razsodbami tega visokega kasacijskega dvora pripoznavalo, ni mogoč; mogoč je le v smislu §§. 8 in 155 lit. a kaz. zak. — Uzrok ničevnosti je torej opravičen.

Razsodbi naj se tedaj veljava vzame in stvar po §. 288 št. 1 kaz. zak. k novejši obravnavi na deželno sodnijo v Ljubljani zavrne. —

K zagovarjanju obsojenca po §. 43 alin. 2 kaz. zak. poklicani dež. sod. svetovalec dr. Adler (kateri je takrat pri kasacijskem dvoru služboval), opomnil je naslednje:

„Pravno vprašanje, ali je samo pri hudodelstvu težkega telesnega poškodovanja po §. 155 lit. a kaz. zak., ali tudi pri jednako imenovanem hudodelstvu po §. 152 kaz. zak. poskus mogoč, je dvomljivo. V predležem slučaju je prva sodnija sklepala, da more tudi hudodelstvo §. 152 kaz. zak. v štadiji poskusa ostati, kajti ona je obsodbo izrekla po §§. 8 in 152 kaz. zak. ter potrdila, da je zatoženec s tem, da je s hudobnim namenom kamen vrgel, tedaj kot „hudobno misleč“, čin izvršil, kateri bi bil lahko prouzročil istiniti uspeh, katerega izvršitev je le po slučaju izostala.“

Po mnenji prve sodnije, čini v tem slučaju tudi od prve sodnije razločno konstatiran hudoben namen subjektivno istinitost poskušane hudodelstva po §§. 8 in 152 kaz. zak. Ako je prva sodnija v utemeljenji od zatožbe zaradi hudodelstva §. 155 lit. a oprostujočega spoznanja dalje izgovorila, da se ni mogla prepričati, da je zatoženec hudobno nameraval, da bil kak v §. 152 kaz. zak. navedenih težkih uspehov prouzročil, ako je (prva sodnija) marveč le spoznala, da je zatoženec kazni vredno dejanje, katerega se obdolžuje, sploh s hudobnim namenom učinil, — zgovorništvu v tem nikakor ne more najti notranjega nasprotja ali kake nejasnosti v prvosodnijskem izreku.

Prva sodnija, katera meni, da *dolus generalis sive indirectus*, „hudoben namen“ §. 152 kaz. zak. k utemeljenju poskusa po §. 8 kaz. zak. zadostuje, mogla je prav konsekventno konstatirati na jedni strani istinitost splošnega hudobnega namena, na drugi strani pa okoliščino, da manjka na težke uspehe §. 152 kaz. zak. nameravač špecijski, direktni, hudoben namen, in morala je po

tem jasnem razločku tu po §§. 8 in 152 kaz. zak. obsodbo izreči, tam pa od zatožbe po §. 155 lit. a oprostiti. Kakor hitro se človek na stališče ravnopravnega nazora prve sodnije postavi, ne more, kakor zagovorništvo meni, nikake nejasnosti ali inkonsekvence v izpeljavah in izrekih prve sodnije najti. Tudi od generalne prokurature dalje naveden pasus prvosodnijskega utemeljenja, kjer se glasi: „akoravno nameravan uspeh ni nastopil, izvršil je vender zatoženec čin, kateri bi bil lahko hudodelstvo samo prouzročil itd.“ — ne sme se jemati kot nasprotje s tem, da je prva sodnija konštatala, da manjka na težke uspehe §. 152 kaz. zak. nameravan namen, ker se na tem mestu očitvidno le o objektivnej istinitosti, o kavzalneksusu celega čina zatoženčevega govori, in ker se pri „aberratio ictus“, kakor je bila ona v zatoženem činu, sploh lahko reče, da nameravan uspeh ni nastopil, ker vender splošen, nikakor ne že s težkimi uspehi §. 152 kaz. zak. identičen uspeh zadetja napadene osebe v resnici ni nastopil.

Ker se tedaj dozdeva, da ni notranjega nasprotja ali nejasnosti v prve sodnije izreku o odločilnih resničnih dejanjih, tedaj mora tudi ničevnostni uzrok §. 281 št. 5 kaz. zak. odpasti. Pa tudi ničevnost §. 281 št. 10 kaz. zak., zdi se nam, ne more veljavna postati, ker se glede na resnično spoznanje prve sodnije, da hudoben namen zatožencev ni nameraval, da bi kak v §. 152 kaz. zak. navedenih težkih poškodovanj prouzročil, — čina, na katerega se opira razsodba prve sodnije, ne more podvreči drugemu kazenskemu zakonu, kakor §§. 152 in 8, posebno pa ne §. 155 lit. a kaz. zak.

C. kr. kasacijska sodnija je za pravo spoznala: Po ničevnostnej pritožbi c. kr. državnega pravdnštva v Ljubljani naj se razsodba od 17. decembra 1875, št. 273, tamošnje deželne sodnije razruši in naj se stvar k novej glavnej obravnavi tej deželnej sodnji odda. —

Razlogi.

Ker je deželna sodnija v svojej razsodbi in v razlogih te razsodbe na jednej strani izrekla, da se ni mogla prepričati, da je J. S. tedaj, ko je proti Križaju vrgel funt težki kamen, nameraval prouzročiti jednega v §. 152 kaz. zak. naštetih težkih uspehov; in ker je ravno ta deželna sodnija na drugej strani zopet izrekla, da je J. S. svoje početje v drugej sovražnej nameri izvršil in da

je storil dejanje, katero bi bilo lahko istinito hudodelstvo prouzročilo; ker pa pri tem ni povedala, na katero dejanje da se je druga sovražna namera obračala, in katero dejanje je bilo tisto, ki bi bilo lahko istinito hudodelstvo prouzročilo; ker po tem takem ni razvidno, kako dejanje in v katerej sovražnej nameri da se je izvršilo in ker tedaj prva rzsodba v istini nejasnosti in nasprotja gledè odločilnih okoliščin obseza, tako je ničevnosti uzrok po §. 281 kaz. proc. red. (odst. 5) upravičen, ter se mora po §. 288, odst. 1 kaz. proc. red. že samo zategadelj porušiti prvo rzsodbo, ter stvar deželnej sodnji v Ljubljani k novej obravnavi povrniti, tako da ni potreba, da bi se razpravljaj tudi drugi po državnem pravdnštvu navedeni ničnosti uzrok po §. 281, odst. 10 kaz. proc. red.

Solidarna zaveza se domnevati ne sme.

V svojej tožbi de praes. 10. marca 1877, št. 2084, navaja M. G. naslednje:

Matija Ožbalt, Janez Zalaznik in Blaž Ožbalt, vsi trije iz L., so se zavezali, da mi bodo 332 sežnjev drv iz gore Hrušice na železniško postajo v Logatci do Binkoštij 1875 izpeljali. Dokaz temu zavračljiva glavna prisega. Nasprotniki pa so do Binkoštij 1875 izpeljali samo 321 sežnjev, ter s tem

zaslužili	1345 gld. 85 kr.
Ker sem jaz nasprotnikom vsega iz skupaj izplačal	1346 „ 30 „
Tako je razvidno, da sem jim izplačal preveč	110 gld. 45 kr.

Nasprotniki pustili so na mesu 11 sežnjev drv. Ker so se ta drva pozneje pogubila, terjam sedaj za nje pri vsakem sežnji 7 gld. odškodnine, vse skupaj torej odškodnine 77 gld.

Nasprotniki dolžujejo mi tedaj skupaj 187 gld. 45 kr., za katere jih tožim ter prosim: Slavna c. kr. okrajna sodnija naj po dokončanej sumarnej obravnavi sodbo izreče: Toženi Matija Ožbalt, Janez Zalaznik in Blaž Ožbalt se obsodijo, da morajo tožniku od njim za vožnjo drv izplačanega zneska 1346 gld. 30 kr. po odbitji zaslužka 1235 gld. 85 kr. ostalih 110 gld. 45 kr. in za 11 na mestu puščenih in ne izpeljanih sežnjev odškodnine 77 gld., vsega

skupaj torej 187 gld. 45 kr., 6°/₁₀ obresti od dneva tožbinega vročenja in stroške v 14 dneh pod eksekucijo poplačati. —

Na tožbo odgovarjala sta samo Matija in Blaž Ožbalt zanikaje solidarno zavezo in poudarjaje, da sta ona dva več kot dve tretjini drv izpeljala, da sta pa še menj denarjev prejela, kot je znašal zaslužek. Za škodo pa je odgovoren jedino le J. Zalaznik.

C. kr. okrajna sodnija v Logatci je z rabsodbo od 23. decembra 1880, št. 12615, za pravico izrekla :

Toženi Matija Ožbalt, Janez Zalaznik in Blaž Ožbalt, vsi iz L., se obsodijo, da morajo tožniku M. G—u iz H. od njim za vožnjo drv izplačanega zneska 1346 gld. 30 kr. po odbitji zaslužka 1236 gld. 81¹/₄ kr. ostalih 109 gld. 48³/₄ kr., in 6°/₁₀ od 3. junija leta 1877, to je od dneva tožbinega vročenja tekoče obresti v 14. dneh solidarno poplačati, pa samo tedaj, ako toženi ne prisežejo :

I. „da, kolikor oni vedo in se spominajo, ni res, da so se jeden za vse in vsi za jednega izrečno zavezali, da bodo tožniku iz gore Hrušice 332 sežnjev drv izpeljali ter jih na železniško štacijo v Logatci do Binkoštij 1875 postavili.“

Dalje se toženi obsodijo, da morajo tožniku za 10³/₄ sežnjev na mestu puščenih in ne izpeljanih drv odškodnine v znesku 75 gld, 25 kr. in oziroma v tistem nižjem znesku, ki bi se s cenilno prisego dokazal, potem 6°/₁₀ obresti od 3. junija 1877 tekoče v 14 dneh solidarno poplačati, to pa le tedaj, če bi sami ne prisegli glavne prisega ad I. in če bi tožnik prisegel :

II. „da ceni škodo, katero trpi zategadelj, da mu toženi 10³/₄ sežnjev drv iz gore Hrušice na železniško postajo v Logatci postavili niso, pri vsakem sežnji na 7 gld. in oziroma na kak nižji znesek.“

Razlogi:

Ker se mej tožnikom in toženimi zavoljo vožnje sklenena pogodba glede na tó, da toženi niso vozniki iz poklica in obrtnije, nikakor ne da uvrstiti mej „kupčijska opravila“ na strani toženih, tako se solidarna njihova zaveza s členom 281 trgovinskega zakona opravičiti ne more. Ta zaveza presoditi se mora temveč samo po nazorih občnega državljanskega zakonika.

Po tem zakoniku pa velja v slučajih, če je več osob jedno in isto pravico do jedne in iste reči tretjej osobi obljubilo, nazor, da naj se razdeli dolg in odgovornost (§§. 888 in 889 obč. drž. zak.) Ali solidarna zaveza, če je zakon sam odločno ne statujira, se nikedar ne domneva; morala se je temveč, ako naj se pozneje pripozna, izrečno dogovoriti. (§. 891 ibidem.)

Dolžnost, katero so toženi gledé vožnje 332 sežnjev drv v pogodbi prevzeli, se po naravi stvari prav lahko deli. Ker zakon pri službenih pogodbah gledé zavezanih ne izreka solidarne zaveze, ima tožnik dokazati, da so se toženi in sicer jeden za vse in vsi za jednega odločno zavezali, da bodo prevzeto pogodbo izvršili. Ta dokaz je tožnik z glavno, v konečnem govoru toženim podano prisego ponudil; na to prisego moralo se je torej razsoditi ter spoznati, da se ima znesek 109 gld. 48³/₄ kr. plačati le tedaj, ako toženi omenjene prisege storili ne bodo (§. 36 justičnega dvornega dekreta od 24. oktobra 1845, št. 106, justične zbirke zakonov.)

Ako bodo toženi prisegli, potem je dokazano, da so tožniku zavezani samo pro rata parte in da se k plačilu s tožbo terjanega zneska tožbi odgovarjajoča tožena toliko menj prisiliti smeta, ker tožnik sam pripozna, da je vsak teh toženih več kot jedno tretjino drv izpeljal.

Če bi pa toženi ne prisegli, potem je njihova solidarna obli-gacija dokazana. Potem so pa gledé na to, ker je pripoznano, da se je izpeljalo samo 321¹/₄ sež. drv, — za katere se je zaslužilo 1236 gld. 81¹/₄ kr. — a da se je izplačalo 1346 gld. 30 kr. in gledé na §. 1435 obč. drž. zak. toženi zavezani, da tožniku znesek 109 gld. 43³/₄ kr. in solidum izplačajo.

Ker se tiče odškodnine zavoljo 10³/₄ ne izpeljanih in na mestu puščenih drv, razsoditi se je moralo, da je terjatev te odškodnine opravičena tedaj, če bi toženi ne prisegli zgorejšnje glavne prisege (§. 2395 in 1303 obč. drž. zak.) in če bi potem tožnik prisegel v razsodbi navedeno cenilno prisego (§. 1323 obč. drž. zak. in 214 obč. sod. red.)

Pristavlja se še, da, ugovor *illicitae commutationis* ni opravičen, ker se s tožbo zahtevani zneski na jedno in isto pogodbo opirajo.

Prisoditev interesov opravičena je v §. 1334 obč. drž. zak. in v zakonu od 14. junija 1868, št. 62, drž. zak.

Proti tej razsodbi apeliral je tožnik. C. kr. nadsodnija v Gradci je z odločbo od 31. marca 1881, št. 1873, pravico izrekla:

Toženi Matija Ožbalt, Janez Zalaznik in Blaž Ožbalt se obsodijo, da morajo tožniku

- a) od njim za vožnjo drv izplačanega zneska 1346 gld. 30 kr. po odbitji zaslужka 1236 gl. 81¹/₄ kr. ostalih 109 gl. 48³/₄ kr. in 6⁰/₁₀₀ od 3. junija 1877, to je od dneva tožbinega vročenja tekoče obresti in
- b) za 10³/₄ sežnjev na mestu puščenih in ne izpeljanih drv odškodnine v znesku 75 gld. 25 kr. in oziroma v tistem nižjem znesku, ki bi se s cenilno prisego dokazal, in 6⁰/₁₀₀ od 3. junija leta 1877 tekoče interese, z enakimi deli, to je vsak z jedno tretjino v 14 dneh pod eksekucijo poplačati, pod b. navedeni znesek pa le tedaj, če tožnik s cenilno prisego potrdi, da ceni škodo, katero trpi zategadelj, da se mu 10³/₄ sežnjev drv iz Hrušice izpeljalo ni, pri vsakem sežnji na 7 gold. ali ne kak nižji znesek.

Dalje so toženi obsojeni, da morajo tožniku pod a. in b. navedene zneske, — in sicer onega pod b proti zgorejšnjemu pogoju — in solidum poplačati, a samo tedaj, če toženi ne prisežejo, da kakor oni vedo in se spominajo, ni res, da so se jeden za vse in vsi za jednega zavezali, da bodo tožniku do Binkoštij 1875 iz Hrušice 332 sežnjev drv izpeljali, ter na železniško štacijo v Logatci postavili. — — — — — Če bi toženi omenjene glavne prisege ne storili in če bi tožnik cenilno prisego prisegel, morajo mu toženi in solidum povrniti vse z 31 gld. 49 kr. odmerjene stroške; če bi pa tožnik cenilne prisege ne storil, plačati mu imajo toženi samo tri četrtinke stroškov v znesku 23 gld. 62 kr. in sicer tudi in solidum. Če bi toženi prisegli in če bi tudi tožnik cenilno prisegel, plačati mu imajo tri četrtinke, to je 23 gld. 62 kr. stroškov z enakimi deli, to je vsak z jedno tretjino.

Če bi pa v zadnjem slučaju tožnik ne prisegel, mu imajo toženi povrniti polovico stroškov v znesku 15 gld. 74¹/₂ kr. in sicer z enakimi deli.

Stroške apelacije v znesku 6 gld. 96 kr. imajo toženi tožniku in solidum povrniti, če bi ne storili zgorejšnje glavne prisege; če bi pa prisegli, plačajo te stroške pro rata.

Razlogi:

Apeliral je samo tožnik. Apelacija je v prvej vrsti proti temu obrnena, da se je solidarna plačilna zaveza toženim samo tedaj naložiti mogla, če ne bi prisegli.

Ali na tem mestu apelacija ni opravičena. Ako so se toženi tudi skupno zavezali, da bodo tožniku 332 sežnjev drv iz Hrušice izpeljali ter na železniško štacijo v Logatci postavili, tako se iz tega vender ne sme sklepati, da so se zavezali vsi za jednega in jeden za vse, ker prevzeta dolžnost ni bila nerazdelilna in ker se solidarna zaveza samo tedaj pripoznati mora, če se je odločno dogovorila.

Solidarna dolžnost toženih je po vsej pravici zavisna od pripuščenega dokaza. Ali tudi tedaj, ko bi se ta dokaz ne posrečil, obstoji zaveza toženih, da poplačajo iztoženi znesek v enakih delih, to je vsak z jedno tretjino.

Pripoznano je namreč, da se je pogodba samo na ta način sklenila, da so se toženi splošno zavezali, da bodo drva izvozili. Ali določilo se pa ni, koliko da mora ta ali oni izpeljati. Tudi je pripoznano, da je tožnik poplačal toženim are 50 gld. na skupno zavezo. Toženi niso trdili, da se je zaslužek vsake mu posebej v primeri s tem, kar je izpeljal, plačati moral. Plačila, katera je toženih vsak posebej prejel, odšteta so bila po tem takem na skupno terjatev.

Pri tacih razmerah se v tej pravdi ne more preiskavati, koliko sežnjev da je ta ali oni izpeljal in koliko da je na svoj zaslužek prejel. Vse to nima na tožnikove zahteve nikacega vpliva. Tudi se ne vpraša, kdo da je zakrivil, da se 10³/₄ sežnjev ni izpeljalo, ker vsi tisti dogovori, ki so jih toženi mej sabo imeli, tožnika ne zadevajo. Ker so se toženi tožniku nasproti skupno zavezali, tako je ta opravičen k zahtevi, da se mu povrne, kar je toženim čez skupni zaslužek izplačal, in da se mu poravna tudi škoda, katero je trpel zategadelj, ker se ni izpeljalo vseh 232 sežnjev drv. Ker pa je bila toženih zaveza jednaka, tako se morajo k jednako-delnemu povračilu prisiliti.

Ker je v zahtevi solidarne obsodbe obsežena tudi zahteva, da naj se vsak obsodi k plačilu pro rata, moralo se je apelaciji ustreči, tako da se je vsak iz mej toženih obsodil, da poplača

tretjino iztožene svote, in sicer glede iztoženega oškodovanja le tedaj, če tožnik cenilno priseže.

Obsodba v stroške prve in druge instance opira se na §§. 24, 26 zakona od 16. maja 1874, št. 69, drž. zak. Pri tem se je uvaževalo, da se ima tožniku povrniti polovico stroškov tudi tedaj, če samo deloma s tožbino zahtevo prodere, ker bi večina teh stroškov tudi tedaj narastla bila, ako bi se bilo takoj tožilo samo gledé nepogojno prisojenega zneska.

Toženi so se pritožili proti tej nadsodnijskej odločbi ter vložili revizijo na najvišje sodišče. Letó je potem z določbo od 31. maja leta 1881, št. 7703, pokončalo drugosodnijsko odločbo ter potrdilo razsodbo prvega sodnika.

Razlogi:

Obe spodnji inštanci sta izrekli, da se toženi k solidarnemu plačilu le tedaj prisiliti smejo, če se z glavno prisego dokaže, da so se k vožnji drv jeden za vsé in vsi za jednega zavezali.

Proti temu izreku se ni dalje pritožilo, in bi bila tudi vsaka pritožba brezuspešna, ker se je stvar sumarno obravnavala.

Ako so pa toženi, če prisego store, od solidarne zaveze oproščeni, tako se oba Ožbalta tudi nista smela obsoditi k plačilu pro rata, ker je priznано, da sta $\frac{2}{4}$ drv v Logatec postavila, in ker trdita, da vsega skupaj še toliko nista prejela, kolikor sta zaslužila.

Brez vsacega pomena je, da so vsi trije toženi skupno pogodbo sklenili, in da so tudi aro 50 gld. skupno prevzeli. Ker ni bila solidarna zaveza dogovorjena, tako je bil vsak zavezan, da izpelje $\frac{1}{3}$ drv. Ravno tako pa je bil tudi tožnik opravičen, vsakemu posebej poplačati $\frac{1}{3}$ dogovorjene službovine. Kar pa je več plačal, sme terjati samo pri tistem, komur je preplačal zaslužek.

Še mnogo krivičneje pa je, da sta se Ožbalta obsodila pro rata v škodo, ki jo je tožnik trpel zategadelj, ker se je $10\frac{3}{4}$ sežnjev drv na mestu pustilo. Ta dva tožena sta prevzeto dolžnost izpolnila, ter nikakor nista tožnikove škode zakrivila. Nadsodnije razsodba se tedaj ni mogla potrditi. Poleg tega pa se mora še naslednje premisliti.

1. Janez Zalaznik, ki tožbi ni odgovarjal, je s tem resnico ugovorov Matije in Blaža Ožbalta potrdil ter priznal, da je on

sam prejel, kar se je čez zaslužek plačalo in da je on sam odgovoren, če se je uničilo $10\frac{3}{4}$ sežnjev drv.

Če torej tožena prisežeta, potem se je moral samo Janez Zalaznik obsoditi, da plača vso iztoženo svoto, ali pa vsaj del te svote (vidi 2.)

2. Tožnik je trdil, da je Matiji Ožbaltu 629 gld. 88 kr. in Blažu Ožbaltu 680 gld. 42 kr. izplačal; in da je potem takem prvemu 19 gld. $75\frac{1}{2}$ kr., drugemu pa 72 gld. 12 kr. več izplačal, kakor sta zaslužila. Če je to istina, potem bi se morala Ožbalta brezdvomno obsoditi, da povrneta, kar sta prejela čez zaslužek. Tožnik je o tem ponudil dokaz, kakor ga zahteva občni sodnijski red. Ta dokaz bi se bil moral pripustiti. Ker pa toženi iz tega ozira apeliral ni, morala se je prvega sodnika razsodba popolnoma zopet v moč dejati.

Tožnika apelacija ostala je torej brezuspešna, nje stroške mora sam trpeti. Toženi pa imajo revizije stroške dobiti le tedaj, če prisežejo. Ako pa ne prisežejo, so solidarno zavezani, tako da k reviziji povoda niso imeli.

V pojasnilo k §. 24 tisk. zak. od 17. decembra 1862.

(Razsodba od 9. marca 1877, št. 14.105.)

Časopisa „Jl. Cittadino“ št. 68. od 19. marca 1876 bila je zaplenjena zaradi v tej številki natisnenega protesta vstaškega vodje L. na državnega namestnika dalmatinskega. Sodni dvor spoznal je v obsegu tega protesta prestopok §. 300 kaz. zak., ter je prepovedal daljno razširjanje lista. Vsled urednikovega ugovora zoper konfiskacijo vršila se je javna obravnava v smislu §. 493 odst. 2 kaz. pr. reda; ugovor se je zavrgel in potrdila se prejšnja razsodba. „Cittadino“ prinesel je potem v svojem listu št. 86 od 9. aprila 1876 poročilo (resoconto) o celej tej obravnavi, zaradi česar je državno pravdnishstvo list zaseči dalo in tako urednika, kakor tudi odvetnika dr. F. prestopka po §. 24 tisk. zak. obdolžilo. Deželna sodnija obsodila je potem urednika zavoljo prestopka po §. 24 tisk. zak., in dr. F. zavoljo sokrivde ravno

istega prestopka ter naložila vsakemu kazni 10 gld., „ker je oni „z uredbo tiska, ta pa s sodelovanjem pri poročilu o obravnavi „zaradi ugovora, v katerem poročilu se nahajajo kaznjivi izrazi v „v listu št. 68 tiskanega in za razširjanje prepovedanega protesta, „zavestno objavil obseg uže zasačene tiskovine.“ Zoper to razsodbo vložil je dr. F. ničnosti pritožbo na podlagi §. 281, št. 9, a kaz. pravnega reda, češ, da objava poročila o javnej obravnavi sodnijski ne more kaznjiva biti, ker jej javnost postavno pristuje; da je na dalje razširjanje zasačenih slovstvenih del le takrat postavno prepovedano, ako se z namenom zgodi, da bi se prepovedano opravičevalo in v širših krogih razglasilo, (pravnega ministerstva ukaz od 12. avgusta 1859, št. 12985); da se slednjič v poročilu ni omenjeni protest, temveč da so se le posamezna, iz celote iztrgana mesta navedla, da se tedaj ne more reči, da se je s poročilom obseg zasačene tiskovine objavil. Prestopka po §. 24 tisk. zak. tedaj tu ni. —

K javnej obravnavi, katera se je vršila pod predsedništvom dvornega svetovalca viteza pl. Achbauerja dné 9. marca 1876 pri c. kr. kasacijskem dvoru, prišel je za vložitelja ničnosti pritožbe dvorni in sodnijski odvetnik dr. Henrik Jaques. Pripoznal je, da §. 24 tisk. zak. tudi tedaj ni izključen, ako se tiče objave javne obravnave sodnijske, ker se naredba dotičnega zakona splošno glasi. —

Uporabljenje §. 24 vendar k posebnej previdnosti zavezuje in se sme po njegovih besedah le takrat izvršiti, če se je v resnici obseg zasačene tiskovine objavil. To se v predležem slučaju ni zgodilo. V listu št. 86 objavljeno poročilo časopisa „Cittadino“ obseza le posamezne besede in izraze omenjenega protesta, iz katerega si bralec prepovedanega protesta obsega sestaviti ne more. Ves obseg spisa, kateri je bil od sodnije prepovedan, bi se bil moral objaviti, da bi se moglo o predstopku §. 24 tisk. zak. govoriti. Pri zatoženci mora se dokazati namen, da bi pri bralci poročila ravno isti utis proužročil, kakeršnega bi bil zasačeni protest proužročil. Sicer manjka objektivni kriterij delikta. — —

Generalni prokurator dr. pl. Liszt odgovarja: „Zakon, kateri „se je od prve sodnije uporabil, je §. 24 tisk. zak., po katerem „vsakdo prestopka kriv postane, ki zavestno obseg kakega zasačenega tiskanega spisa objavi.“ Skušnja uči, da pri zasačenji

kake tiskovine večinoma ni ves obseg te tiskovine prepovedan, ampak da so le nekatera mesta, nekateri stavki ali izrazi, kateri prouzročajo, da se spis kaznjiv dozdeva in da se zasači. Ker se zasačenje samo s kaznjivim obsegom tiskanega spisa opravičuje, mora se namen zasačenja le v tem iskati, da se razširjanje kaznjivega obsega v interesu javnega miru zabrani. Iz tega sledi na jednej strani, da se reprodukcija nekaznjivih mest iz zasačenega tiskanega spisa ne sme za kaznjiv čin smatrati; in na drugej strani pa, da ne samo objava celega obsega, ampak tudi že objava vseh ali tudi samo nekacih prepovedanih mest iz onega tiskanega spisa prouzroči in dokaže kaznjivost činitelja. Ako se po tem stališči predležeči dvomljivi slučaj presodi, pokaže se, da so se v poročilu časopisa „Cittadino“ št. 86 ravno tista mesta ponatisnila, da se je tedaj objava kaznjivega obsega zasačenje in prepoved za razširjanje prouzročila, da se je tedaj objava kaznjivega obsega zasačene tiskovine res izvršila in da je tedaj objektivna istinitost v §. 24 tisk. zak. zaznamenovanega delikta brezdvomno dokazana. Prva sodnja je v istinitem pregledu „po pazljivej primeri objave s protestom, kateri je bil zasačen kot „istinito spoznala, da so se v poročilu kot kaznjiva spoznana mesta „protesta ponovila.“ Ta mesta bila so tudi v razsodbenih razlogih posamezno navedena. Trditev vložitelja ničevnostne pritožbe, da objava zaseženega obsega kake tiskovine le takrat kaznovalnej določbi §. 24. tisk. zak. pripada, ako se pri bralci po načinu objave in po zvezi objavljenih mest ravno tisti utis prouzroči, kakor po zasačenem spisu samem, nima podpore niti v besedah niti v duhu zakona. Zakon kaznuje zavestno objavo obsega, t. j. kaznjivega obsega zasačene tiskovine, brez razločka, naj se je že ves, ali samo del obsega objavil. Kaznjivo sploh ni za razširjanje sposobno, in radi tega je tudi vsak del kaznjivega obsega od razširjanja izključen. Ali nekatera ali mnoga iz celote vzeta mesta kaznjive tiskovine ravno tist utis pri čitatelji prouzročiti morejo, kakor prepovedana tiskovina sama, tega ni treba, da bi sodnik preiskaval. Olikani bralec razume vse, pri prostemu pa marsikaj temno ostane. „Cittadino“ ima, kakor vsak političen list, krog bralcev, kateri tendenco in dogodjaje listove natanko poznajo; in katerim že posamezne besede in posamezni stavki zadostujejo, da razumejo vse. Ko bi se od zagovorništva zahtevani znak „utisa

na bralca“ k objektivnej istinitosti dvomljivega delikta zahteval, potem bi se izgubil ravno oni objektivni kriterij, kateri je zagovorništvu tolike vrednosti. Zakonodatelj je subjektivno istinitost v §. 24. tisk. zak. normiranega delikta z vso jasnostjo določil. Dolus tega delikta leži v zavestnej objavi; činitelj mora vedeti, da se je obseg tiskovine, katerega je objavil, za kaznjivega spoznal, in da se je radi tega njega zaplenjenje izvršilo. Ta znak lahko vsakdo razločno spozna in se je v predležem slučaju oziroma vložitelja ničevnostne pritožbe kot dokazan smatral. Da bi se argument, kateri se v pismenej razpravi ničevnostne pritožbe nahaja in se je vzel iz J. M. oglasa od 12. avgusta 1859, št. 12985, na dalje razpravljaj, ni uzroka.

Ta oglas razpravlja odgovor na vprašanje, ali naj se kritična presoja prepovedanih inozemskih tiskanih spisov v domačih tiskovinah brezpogojno prepove ali ne. Izreklo se je, „da se ta presoja ne sme zlorabiti k priporočanju prepovedanih tiskovin.“

Očividno je, da se „Cittadino“ na ta J. M. oglas ne more sklicavati; njemu očito ni bilo mar za popravo ali za to, da bi ovrgel prepovedana mesta protesta, ali za zagovarjanje ali za varstvo javnih interesov. Obravnava vsled ugovora imela je le namen, da ugovornik od svoje strani dokaže, da obseg protesta neutemeljuje nikakega kaznjivega dejanja.

Po kratkej repliki zagovornikovej odstopil je c. kr. kasacijski dvor, da sodbo izreče in spozna:

Ničevna pritožba zatoženca, odvetnika dr. F. se zavirže in vložitelj ničevne pritožbe se obsodi, da mora stroške poplačati, kateri so se morda z rabo tega pravnega sredstva prouzročili.

Razlogi.

Pri denašnji obravnavi jemlje se v poštev samo ničevnostni razlog §. 281 št. 9 lit. a kaz. zak., ker se je daljni na §. 281 št. 4 kaz. zak. opirajoči se ničevnostni razlog že z rabsodbo tega kasacijskega dvora od 5. decembra 1876, št. 14105, ovrgel (Sedaj sledi obris istinitih dogodkov in razloženje od dr. F. navédenih razlogov ničevnostne pritožbe.) Oziroma prvega ničevnega razloga mora se pomisliti, da se res sicer objava poročila po tiskovini o javnej sodnijskej obravnavi pravilno dovoljuje;

da pa potem, če se pri sodnijskej obravnavi zasačena tiskovina prebere, pretresa ali se o njej pomenkuje, omenjeno pravilo po prohibitivnej naredbi §. 24 tisk. zak. svojo veljavo zgubi, ker je namen zakona, zabraniti, da se zasačena tiskovina na kakeršen že bodi način ali v katerej koli obliki ne objavi in razširi. —

Prvosodnijskemu dvoru veljalo je kot dokazano, da se v poročilu, o katerem je govorjenje, več kaznivih mest tiskanega protesta L—ovega nahaja, in da se je to po krivdi urednika A. R. in odvetnika dr. F. zgodilo, katerima je bila ta sodnijska razsodba znana, katera je zasačenje in prepoved objave in razširjanja onega protesta le zategadelj izrekla, ker je oni obsezel dejanja, katera prouzročujejo prestopok po §. 300 kaz. zak. Čin dr. F—a podvrgel se je po pravici in ne po pomoti kazenskej sankciji §. 24 tisk. zak., in ker tedaj sklicevanega ničevnostnega razloga ni, morala se je ničevna pritožba zavreči in vložitelj se je moral po §. 390 kaz. zak. obsoditi, da poplača stroške, katere je prouzročil. —

Slovenščina pred sodnijami.

Gotovo je še vsem narodnjakom v spominu določba c. kr. najvišjega sodnijskega dvora na Dunaji od 16. februarja t. l., broj 1697 v katerej se je v tožbi Petra Kebra zoper Josipa Mazoviča in Andreja Jančigaja zaradi motenja v mirnej posesti pri c. kr. okrajnej sodnji v Kamniku razsodilo, da je v smislu §. 13 o. s. r. pri kranjskih sodnijah sodnijski jezik jedino le nemški. Ravno tako dobro je tudi še vsem v spominu, da je gospod Waser z okrožnico od 2. marca t. l., broj 3005, to odločbo vsem sodnijam naznanil, in da so se vsled te okrožnice pri slovenskih sodnijah slovenske vloge nerešene vračale strankam s tem nazaj, da niso pisane po §. 13 o. s. r. v sodnijskem, to je, v nemškem jeziku. Ravno tisti gospod Waser, ki je razposlal prvo okrožnico, moral je pa zdaj razposlati drugo okrožnico, ki se tako-le glasi:

Gledé na ukaz visokega c. kr. justičnega ministerstva od 6. oktobra 1881, št. 15.537, kateri je tu sem došel s prezidijalno noto od 8. oktobra 1881, št. 7827, objavi se c. kr. . . . sodnji v imenu justičnega ministerstva naslednje:

C. kr. justičnega ministerstva se je vsled preiskave, vršeče se pri jednej okrajnej sodnji na Kranjskem, polastila skrb, da ta sodnja določi c. kr. najvišjega sodišča od 16. februvarja leta 1881, št. 1697, katera določba se je tej sodnji vsled sklepa c. kr. nadsodnije v Gradci od 2. marca 1881, št. 3005, objavila, gledé uporabljenja zakonitih zapoved, katere veljajo o rabi deželnega jezika pred sodnijami, prilaga veziven pomen.

Justično ministerstvo pa je čutilo potrebo, to sodnijo tako poučiti, da omenjena najvišjega sodišča določba s tem, da se je vsled nadsodnijskega sklepa objavila sodnijam, svojega značaja, to je, značaja v specijelnem slučaju izdane določbe, kratko nikar izgubila ni, da ta določba vsled omenjenega sklepa tudi ni dobila pomena, ki bi sezal čez §. 12 obč. drž. zak., tako da se ima sodnja tudi v prihodnje pri uporabljanji zavoljo jezika rabe odločilnih zakonov in naredeb v posameznih slučajih ravnati po določilih justično-ministerskega ukaza od 15. marca 1862, št. 865; od 20. oktobra 1866, št. 1861 in od 5. septembra 1867, št. 8636.

V Gradci, dné 12. oktobra 1881.

Waser m./p.

Od ces. kr. nadsodnije:

Strassnigg m./p.

Kaj določujejo navedeni justičnega ministerstva ukazi, mislimo, da je našim čitateljem popolnem znano. Določujejo, v kratkem rečeno, da se imajo slovenske vloge, bodi-si v kazenskih, bodi-si v civilnih zadevah, sprejemati, da se imajo v ravno tistem jeziku reševati, da se imajo zapisniki s slovenskimi strankami pisati slovenski itd. Z jedno besedo, slovenski naš jezik je zadobil zopet tisto veljavo pri sodnijah, katera mu po vsej pravici gre. Hajdi, narodnjaki, zdaj na noge! Zahtevajte povsod pri sodnijah odločno, da se vam pišejo zapisniki slovenski, vlagajte slovenske vloge in zahtevajte strogo, da se vam tudi v slovenščini rešujejo! Postava veli že od leta 1862. in nobeden sodnik na Kranjskem, spodnjem Štajarskem in spodnjem Koroškem se ne more s tem izgovarjati, da ni slovenščine zmožen. Če je ni zmožen, gre naj široko po svetu, pri nas pa ni sposoben službovati! Narodne naše duhovnike in učitelje pa prosimo, da to razsodbo pravnega

ministerstva raztolmačijo priprostemu ljudstvu. Še smo gospodarji na lastnej zemlji in ne bomo več podlaga tujčevj peti.

Gospodu ministru dr. Pražaku, ki je vender jedenkrat nekaj napravil, pa kličemo slavo!

„Sl. Nar.“

Raznosti.

(Rihard grof Belcredi) imenovan je predsednikom upravnemu sodišču. Narodil se je l. 1823. Po dovršenih filozofičnih in juridičnih studijah stopil je v državno službo. Brzo je naredil lepo karijero, kajti že 27. julija 1865. l. poklican je bil iz Česke, kjer je bil deželni namestnik, na Dunaj na ministerski stol in bil imenovan predsednikom ministerskim. Dne 3. februarja 1867. l. pa je odstopil in od tega časa živel do 15. m. m. kot zasebnik. On je baje radi svoje objektivnosti posebno sposoben za to mesto.

(Umrli) so: C. kr. beležnik in dvorni in sodni odvetnik dr. Ignacij Wenedikter v Kočevji. Dr. Karol Vipavc, odvetnik v Mariboru. Baron Lattermann, c. kr. tajnik, upokojeni nadsodnije predsednik v Gradci.

(Dr. Jaronir Hanel), profesor na zagrebškem vseučilišču in urednik pravnemu listu „Mjesečnik“, je bil imenovan profesorjem na praškem vseučilišču.

(Slovenska prisega iz leta 1782.) „Jest Mathia Seiz inu Jest Mathia Savierscheg perseschem Bogu Ozhetu, Sinu inu Suetimu Duchu, de Smo mi Sosedie is Savertatsch kar jest pounm u tem krajo, ki se malo Berdo imenuje, ussellej, kar je blo potreba, koker les sekati, Passli inu tudi Smo schiher in u meru pasli na malim Berdu, Vostrim Verhu do zeste inu do guidouzhouga Bukouja u koti inu tu. Toku guishno, koker meni Bug usigamogozhni na moi pussadni zhas pomagat ozhe. Amen.“ „Novice“.

(Upravna odnošajev pravnih praktikantov.) Pred kratkim prinesli so listi vest, da namerava justično ministerstvo uravnati odnošaje pravnih praktikantov in avskultantov. Ta uravnava bi obstajala v tem, da se tem začetnikom sodne prakse dajo nekateri poboljški kakor n. pr. povečanje in pomnožitev adjutov. Ob jednom naj bi imelo justično opravilstvo večje dispozicijsko pravo, t. j. da bi moglo pošiljati praktikante in avskultante tudi na deželo k okrožnim in okrajnim sodnijam. Ali se bodo ti novinarski glasi uresničili ali ne, ne vemo.

(Avstrijsko notarsko društvo) je imelo v 28. dan m. m. v Pragi občni zbor. Tudi nekaj kranjskih notarjev se je udeležilo tega shoda; dr. Vok, notar v Vipavi, bil je izvoljen podpredsednikom Državni poslanec dr. Trojan otvoril je kot starosta-predsednik zborovanje, pozdravil navzočne udeležence in končal svoj govor z navdušenim pozdravom na Nj. veličanstvo. Potem se je

obravnaval dnevni red in sprejele so se jednoglasno vse točke. Vršile se so tudi volitve v centralno deputacijo in provincijalne odbore, ki so razdeljeni po posamnih nadsodnijskih okrožjih. Prihodnji občni zbor se bode vršil na Dunaji. Popoludne so se zbrali udeleženci v Sofijinej dvorani k slavnostnemu banketu.

(Zanimljiva dogodbica.) „O te ženske“, vzkliknil je že marsikdo, katerega je nesrečna ljubezen priveda tako daleč, da je hotel konec storiti življenju mučnemu in si ohladiti vroče čelo v valovih. „O te ženske“, vzkliknil je tudi opat Ory v Parizu, da si njegova ljubezen ni bila nesrečna, ali bolje, on niti ljubil ni. Le čujte! V jednej najbogatejših župnij v Parizu živel je mladi vikar, opat Ory. Mladi mož ni bil posebno obdarovan s telesno lepoto: imel je oster glas in silen pogled, značaja in življenja je bil strogega. Časih pa imajo mlade gospice poseben vkus, zaljubijo se v moškega, ki ni lep niti duhovit. Tako se je zgodilo tudi tu. Gosposdična Modeste Castine, hči premožne in zelo čislane obitelji, zaljubila se je z vso močjo ognjene svoje strasti v opata Oryja. Kako mu razodeti to svojo ljubezen? V vsej pohlevnosti pristopila je k spovednici in razodela spovedniku Oryju tajne svoje čute. Spovednik pa je bil strog gospod. Zapodil jo je od spovednice, a iz cerkve je iztirati ni mogel. Povsod so ga spremljevali njeni žarni pogledi. Če je stal pred altarjem in se ozrl, srečale so se njegove oči z zaljubljeno Castino. To je bilo neznosno mlademu duhovniku. Prosil je, naj ga premestijo v drugo župnijo. Zgodilo se je. A tudi tu sem prišla je za njim zaljubljena devojka. Vedno je bila za njim. Nekoč pa se ojunaci mladi vikar, pograbi nežno devojko za bele roke in jo potisne iz cerkve. Moža pa je pri tem dejanji prevladalo sovraštvo, udaril je mlado devojče in jej v obraz še povedal te le besede: „Vi ste ničvrednica, obnašate se kakor, kakor ženska iz prostega sveta.“ Krepkih udarcev in zaničevalnih besed iz ust mladega vikarja pa ni mogla prenašati rahločuteča gospica, stopila je pred pravičnega sodnika in prosila naj izreče sodbo proti ostremu vikarju. In sodnik je poklical pred se Oryja. Ker pa mladi vikar ni pustil le plašča v rokah Putifarjevej ženi, marveč jej naložil še udarcev, izrekel je sodnik sodbo: Opat Ory plača 16 fr. globe. O te ženske!

(Židovsko sodišče.) Pred sodnijo na Dunaji v okraju Leopoldovem imel se je žid S. Boronov zaradi napačne oglasitve zagovarjati, ker je policiji naznanil, da ni oženjen, preiskava pa je pokazala, da je oženjen. On se je zagovarjal s tem, da sta se s soprogo, s katero se je poročil v Rusiji, zmenila, da se ločita in da se je obrnil do rabina-predsednika, da mu je napisal ločilno pismo, kajti v Rusiji je treba le soprogi izročiti v navzočnosti rabina ločilno pismo in soproga sta ločena. To se je zgodilo in torej se on smatra neoženjenim. V potrdilo zatoženčevih besed prebralo se je hebrejsko pisano ločilno pismo v prevodu, čigar obseg se tako glasi: „Pred nami podpisanim zborom rabinov izročil je soprog Salomon, Elijev sin, pravilno ločilno pismo svojej soprogi Schifrahi, Mozesovej hčeri, na spodej postavljen dan in leto po postavah Mozesovih in Izraelovih in zategadelj je omenjeni soprog oproščen vseh prohibicij proti bigamiji in mu je dovoljeno, da si vzame drugo soprogo po svojej želji iu volji. V potrdilo gori navedenega smo mi predležeče pismo

v sredo, v 28. dan meseca thamusa, v letu sveta 5640, tukaj podpisali.^a (Slede podpisi.) Zagovornik zatoženčev je govoril za oproščenje, ker se zatoženec ni zakrivil prestopka z namenom, ker je ravnal bona fide, da-si taka ločitev po denašnjih zakonih ni pravomočna. Sodnik pa je obsodil zatoženca v 5 gld. globe, ker se ima zatoženec po zakonu vender le oženjenim smatrati in bi bil on moral pri policiji naznaniti se kot „ločen“ ne pa kot „neoženjen“, da-si je mislil, da je prvi zakon ločenim smatrati.

(Književnost.) — Projekt zakona o ustrojstvu vojske. Belgrad, leta 1881.

— Zakoe o sudijama. Belgrad 1881.

— Osvrt na radnje o običajnom pravu u Rusiji. Dr. V. Bogošič. Cena 22 novč.

— Primjeri spisa o postupku u sitnicah. Dr. Kaserera. Tiskarna V. Morpurga v Spljetu. Cena 65 novč.

— Načelo o nenatražnoj djelanosti zakona. Dr. Vlad. Papafava. Zader, knjigarna Woditzke in Artala. Cena 30 novč.

— Gutachtliche Aeusserung des österreichischen Staates über den codex Theresianus civilis. Dr. M. J. v. Maasburg. Dunaj. Manz 1881.

— Die freie Gesellschaft. Versuch einer Schlichtung des Streites zwischen Individualismus und Socialismus. Von Franz Stöpel. Chemnitz 1881. Cena 6 mark 60 vin. M. B.

VABILO.

S tem listom začenja se slednje četrletje, zatorej se obračamo do p. n. gospodov naročnikov, da blagovolé ponoviti naročnino, oziroma doposlati zaostalo.

Listnica: Vsem onim gospodom, ki so nas vprašali, če e mogoče dobiti še vse številke „Slov. Pravnika“, odgovarjamo, da jih je še nekaj, naj se le blagovole obrniti do opravnništva. — G. G. B. v S. Hvalo za prijaznost. Tudi mi smo dobili oni list „Mjesečnika“, v katerem je preložen naš članek „Slovenskim juristom“ z opazko, da bi bilo vrlo škoda za slovenski narod, če bi se ne vzdržal pravosloven list. Tudi mi smo „Mjesečnikovih“ in Vaših mislij, a slovenski juristi? Mi smo storili svojo dolžnost. Vaših prijaznih vrstic ne moremo natisniti, da bi se nam ne očitalo, da delamo reklamo za svoj list, ali še kaj več. Naš srčen pozdav! — G. J. K. v K. Hvalo za poslano. Prosimo kmalu zopet kaj pošljite.

Izdaje in ureduje dr. Alf. Moschè. — Tiska „Národna tiskarna“ v Ljubljani.